

Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenie przestępczością

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od końca lat osiemdziesiątych monitorujemy opinie Polaków na temat bezpieczeństwa publicznego. Pytamy o to, czy Polska jest krajem bezpiecznym do życia, o subiektywne poczucie zagrożenia przestępczością, a także o doświadczanie tego typu zdarzeń. W naszym najnowszym sondażu¹ ponownie podjęliśmy tę problematykę.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Zdecydowana większość badanych (82%) uważa Polskę za kraj, w którym żyje się bezpiecznie. Przeciwnie zdanie w tej kwestii ma tylko 14% ankietowanych.

Oceny stanu bezpieczeństwa w Polsce od wielu lat utrzymują się na wysokim poziomie. Wyjątkowo dobrze wypadają one zwłaszcza w ostatnich latach, począwszy od roku 2016. Obecnie, po ubiegłorocznym niewielkim pogorszeniu się ocen, po raz kolejny rejestrujemy jednak zauważalny spadek odsetka badanych, w ocenie których Polska jest krajem bezpiecznym (o 3 punkty procentowe w stosunku do czerwca 2020) oraz jednoczesny wzrost liczby respondentów niezadowolonych ze stanu bezpieczeństwa w kraju (wzrost o 4 punkty).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (372) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

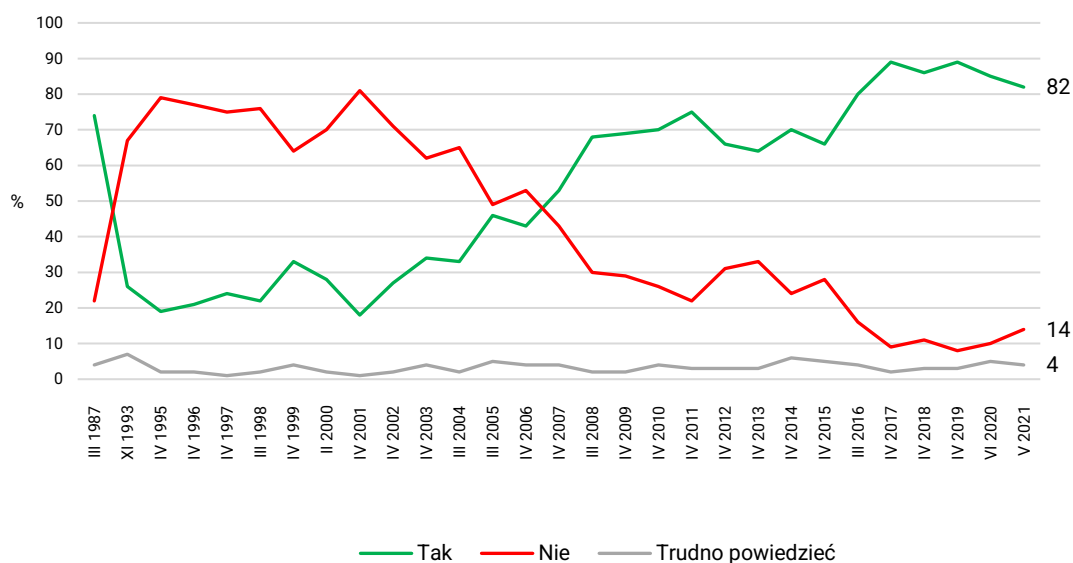
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 6 do 16 maja 2021 roku na próbie liczącej 1163 osoby (w tym: 54,8% metodą CAPI, 30,0% – CATI i 15,2% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?

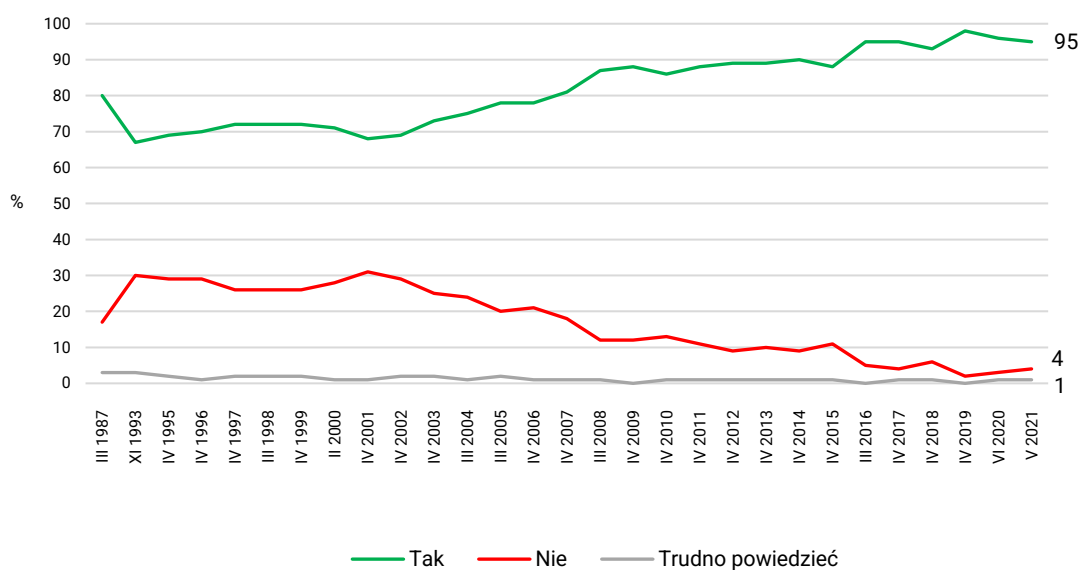
O tym, że w Polsce żyje się bezpiecznie, częściej przekonani są mężczyźni niż kobiety. Opinię taką częściej podzielają respondenci w średnim wieku i starsi (powyżej 35 roku życia) niż ludzie młodzi. Częściej myślą tak również osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i wyższym, ankietowani dobrze oceniający własną sytuację materialną, a spośród grup społeczno-zawodowych: przedstawiciele kadry kierowniczej, samodzielni specjaliści z wyższym wykształceniem, osoby pracujące na własny rachunek oraz emeryci i renciści. Dobrym ocenom stanu bezpieczeństwa sprzyja zamieszkiwanie raczej w mniejszych miejscowościach niż największych miastach. O tym, że w Polsce żyje się bezpiecznie, przekonane jest nieco ponad cztery piąte mieszkańców wsi i najmniejszych miast, do 20 tys. ludności (po 84%). Wśród mieszkańców dużych i największych aglomeracji odsetki takich wskazań są trochę niższe (78% wśród mieszkańców miast od 100 tys. do niespełna 500 tys. mieszkańców i 79% wśród mieszkających w miastach liczących ponad 500 tys. ludności). Lepsze oceny stanu bezpieczeństwa w kraju są również związane z częstszym uczestnictwem w praktykach religijnych, a także z prawicowymi poglądami politycznymi. Aż 91% ankietowanych identyfikujących się z prawicą uważa, że Polska jest krajem bezpiecznym do życia; wśród osób deklarujących lewicowe i centrowe poglądy polityczne odsetki te wynoszą odpowiednio 78% i 80%.

W ocenach stanu bezpieczeństwa w kraju relatywnie najbardziej krytyczni są ludzie młodzi (w wieku od 18 do 24 lat), osoby niebiorące udziału w praktykach religijnych, badani deklarujący najniższe dochody na osobę w rodzinie oraz negatywnie oceniający własną sytuację materialną, a spośród grup społeczno-zawodowych – uczniowie i studenci, osoby bezrobotne oraz gospodynie domowe.

Bardzo wysokie, a jednocześnie stabilne pozostają oceny badanych w kwestii poczucia bezpieczeństwa w ich miejscu zamieszkania. Polacy od lat niemal powszechnie uważają, że ich najbliższa okolica jest miejscem bezpiecznym i spokojnym, a w tym roku odsetek takich opinii sięga 95% i jest niemal taki sam jak przed rokiem (spadek o 1 punkt procentowy). Odmienne zdanie w tej kwestii ma tylko 4% ankietowanych, o 1 punkt więcej niż w czerwcu 2020 roku. Różnice te mieszczą się w granicach błędu pomiaru.

CBOS

RYS. 2. Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?

Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania jest niemal powszechne i, co znaczące, dość słabo zróżnicowane zarówno w zależności od charakteru i wielkości zamieszkiwanej miejscowości, jak i cech usytuowania społeczno-demograficznego czy statusu społeczno-ekonomicznego badanych. Minimalnie częściej niż inni za bezpieczną i spokojną swoją okolicę uważają mieszkańcy wsi (98%). Nieco częściej taką diagnozę stawiają również badani z wykształceniem zasadniczym-zawodowym (98%), respondenci oceniający swoje warunki materialne jako dobre (97%), a spośród grup społeczno-zawodowych – osoby pracujące na własny rachunek oraz renciści (po 97% wskazań). Z kolei nieco mniejsze niż przeciętnie poczucie bezpieczeństwa w miejscu swojego zamieszkania mają mieszkańcy największych aglomeracji (powyżej 500 tys. ludności – 92%), osoby o najniższych dochodach *per capita* w rodzinie (do 1000 zł – 92%) i negatywnie oceniające własną sytuację materialną (92%), a także respondenci bezrobotni (92%). Stosunkowo najbardziej wyróżniają się pod tym względem ludzie młodzi, a zwłaszcza uczniowie i studenci. Odpowiednio 90% i 87% ankietowanych w tych grupach uznaje swoje miejsce zamieszkania za bezpieczne i spokojne, a co jedenasty badany w wieku między 18 a 24 rokiem życia (9%) i co dziewiąty uczeń lub student (11%) jest przeciwnego zdania w tej kwestii.

POCZUCIE ZAGROŻENIA PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Polacy nadal w ogromnej większości czują się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania i oceny te nie uległy zmianie od ubiegłego roku. Słabszym, choć wciąż wysokim ocenom stanu bezpieczeństwa w skali kraju towarzyszy jednak w tym roku wzrost obaw przed przestępczością. Od czerwca 2020 roku odsetek badanych, którzy obawiają się, iż mogą stać się ofiarami przestępstwa, wzrósł o pięć punktów procentowych – z 36% do 41% obecnie i jest najwyższy od pięciu lat. Przybyło głównie respondentów deklarujących raczej umiarkowane niż silne poczucie zagrożenia. Nieco ponad jedna trzecia ankietowanych obawia się, „choć nie tak bardzo”, iż może stać się ofiarą przestępstwa (37% – wzrost o 4 punkty procentowe), a czterech na stu badanych bardzo się tego obawia (4% – wzrost o jeden punkt). Do niepełna trzech piątych zmniejszył się natomiast odsetek ankietowanych, którzy nie żywią tego typu obaw (57% – spadek o 5 punktów procentowych).

TABELA 1

Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IV '96	IV '97	III '98	IV '99	II '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07	III '08
	w procentach												
Nie obawiam się	30	37	35	40	31	34	32	39	36	45	43	54	59
Obawiam się	67	61	62	57	67	65	66	59	63	51	55	44	40
Obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46	47	43	46	47	52	49	49	42	46	37	34
Bardzo się tego obawiam	17	15	15	14	21	18	14	10	14	9	9	7	6
Trudno powiedzieć	3	2	3	2	2	1	2	2	1	3	2	2	1

TABELA 1 cd.

Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18	IV '19	VI '20	V '21
	w procentach												
Nie obawiam się	58	53	61	59	60	53	49	62	60	60	66	62	57
Obawiam się	41	46	37	39	39	45	48	37	38	38	33	36	41
Obawiam się, ale nie tak bardzo	37	41	32	35	35	40	44	34	35	34	31	33	37
Bardzo się tego obawiam	4	5	5	4	4	5	4	3	3	4	2	3	4
Trudno powiedzieć	1	1	2	2	1	2	3	1	1	2	1	2	2

Obawy o osobiste zagrożenie przestępczością rzadziej wyrażają mężczyźni (62% z nich nie obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa), ludzie młodzi (w wieku między 24 a 44 rokiem życia) – a więc osoby w pełni sił fizycznych, będące w okresie największej aktywności życiowej i zawodowej, a także mieszkańcy małych miast (do 20 tys. ludności), badani z wykształceniem zasadniczym

zawodowym, a spośród grup społeczno-zawodowych – robotnicy wykwalifikowani oraz osoby pracujące na własny rachunek.

Z kolei poczucie osobistego zagrożenia przestępczością częściej jest udziałem kobiet, osób starszych (powyżej 55 roku życia), ale także najmłodszych badanych (między 18 a 24 rokiem życia), respondentów oceniających swoje warunki materialne jako złe, mieszkańców miast średniej wielkości (od 20 tys. do 100 tys. ludności) oraz największych aglomeracji (powyżej 500 tys.), a spośród grup społeczno-zawodowych – robotników niewykwalifikowanych oraz uczniów i studentów.

Obawy o to, że samemu padnie się ofiarą przestępstwa, z reguły są mniejsze niż obawy, że coś złego może spotkać najbliższe nam osoby. Obecnie ponad połowa Polaków (53%) boi się, że ktoś z najbliższej rodziny stanie się ofiarą przestępstwa, natomiast 45% nie żywi takich obaw. Proporcje te są niemal dokładnie odwrotne, niż obserwowaliśmy to jeszcze rok temu. Wówczas wśród badanych wyraźnie przeważały osoby nieobawiające się, iż ktoś z ich bliskich padnie ofiarą przestępstwa. W ciągu ostatniego roku odsetek ankietowanych odczuwających tego rodzaju zagrożenie wzrósł o 8 punktów procentowych (z 45% w czerwcu ubiegłego roku, do 53% obecnie), zaś liczba respondentów, którym rzadziej towarzyszy lęk o bliskich w związku z zagrożeniem przestępczością, zmniejszyła się o 7 punktów procentowych (z 52% w czerwcu 2020, do 45% obecnie).

TABELA 2

Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	IX '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07	III '08	IV '09	IV '10
	w procentach										
Nie obawiam się	30	26	25	30	28	36	34	44	52	50	44
Obawiam się	67	72	74	67	69	61	64	53	46	48	54
Obawiam się, ale nie tak bardzo	42	45	50	47	45	41	45	41	35	40	45
Bardzo się tego obawiam	25	27	24	20	24	20	19	12	11	8	9
Trudno powiedzieć	3	2	1	3	3	4	2	3	2	2	2

TABELA 2 cd.

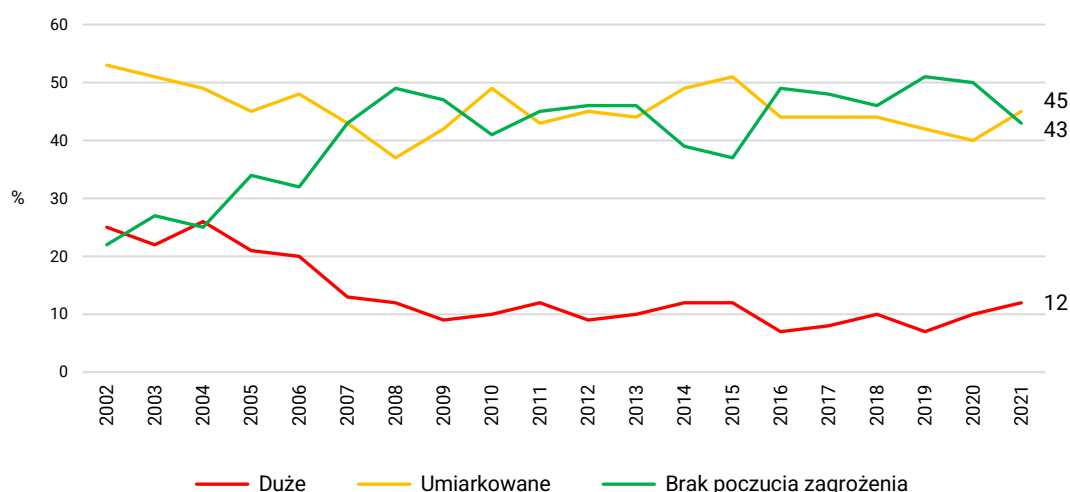
Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18	IV '19	VI '20	V '21
	w procentach										
Nie obawiam się	48	48	50	43	40	53	52	50	52	52	45
Obawiam się	50	50	48	55	58	45	47	48	46	45	53
Obawiam się, ale nie tak bardzo	39	42	39	45	46	39	40	40	40	36	42
Bardzo się tego obawiam	11	8	9	10	12	6	7	8	6	9	11
Trudno powiedzieć	2	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2

Podwyższona troska o bezpieczeństwo członków rodziny częściej towarzyszy kobietom (57%) niż mężczyznom (48%). Częściej o bezpieczeństwo bliskich obawiają się mieszkańcy miast średniej wielkości (od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców – 57%), a zwłaszcza dużych ośrodków miejskich – od 100 tys. do 500 tys. – i największych, ponadpółmilionowych aglomeracji (po 61% deklaracji), rzadziej zaś obawy tego rodzaju dotyczą mieszkańców małych miasteczek (do 20 tys. – 43%) oraz wsi (47%). Szczególnie duże poczucie zagrożenia ich bliskich deklarują badani oceniający swoje warunki materialne jako złe (66%), a spośród grup społeczno-zawodowych – uczniowie i studenci (65%), gospodynie domowe (66%) oraz rolnicy (59%).

Biorąc pod uwagę odpowiedzi na powyższe pytania stworzyliśmy ogólny wskaźnik poczucia zagrożenia przestępczością. Tegoroczne wyniki wskazują, że o braku obaw, iż samu stanie się ofiarą przestępstwa bądź zagrożeniu takim ulegnie ktoś z bliskich, można mówić w odniesieniu do 43% ogółu badanych. To znacznie mniej niż rejestrowaliśmy jeszcze w ubiegłym roku. Odsetek ten jest o 7 punktów procentowych niższy niż w czerwcu 2020 roku i najniższy z notowanych od ponad pięciu lat. Wśród badanych przeważają dziś osoby żywiące słabsze lub silniejsze obawy w związku z zagrożeniem przestępczością. Większość z nich doświadcza takich obaw – odwołując się do wartości naszego wskaźnika – w stopniu umiarkowanym (45% ogółu badanych), w przypadku co ósmego respondenta (12%) można mówić o dużym poczuciu zagrożenia przestępczością. W ciągu ostatniego roku zwiększył się przede wszystkim udział badanych o umiarkowanym poczuciu zagrożenia (o 5 punktów procentowych). Minimalnie – w granicach błędu pomiaru – przybyło ankietowanych, których cechuje ono w dużym stopniu (wzrost o 2 punkty).

CBOS

RYS. 3. Poczucie zagrożenia przestępczością

Biorąc pod uwagę ten ogólny wskaźnik można stwierdzić, że duże poczucie zagrożenia przestępczością częściej jest udziałem najmłodszych badanych (w wieku między 18 a 24 rokiem życia – 21%) oraz najstarszych respondentów (powyżej 65 roku życia – 17%), a także mieszkańców dużych miast, od 100 tys. do 500 tys. ludności (16%) oraz największych aglomeracji, powyżej 500 tys. mieszkańców (17%), osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym oraz średnim (po 15%), respondentów deklarujących lewicowe poglądy polityczne (16%). Obawy tego rodzaju szczególnie dotyczą uczniów i studentów (27%), osoby bezrobotne (23%) oraz badanych oceniających swoją sytuację materialną jako złą (25%).

Brak poczucia zagrożenia w odniesieniu do samych siebie i członków najbliższej rodziny częściej cechuje mężczyzn (48%) niż kobiety (38%), mieszkańców małych miast (do 20 tys. ludności – 53%) oraz wsi (48%), badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (48%), robotników wykwalifikowanych (50%), osoby pracujące na własny rachunek (49%), średni personel i techników (47%), respondentów o najwyższych dochodach *per capita* (powyżej 3000 zł – 47%) oraz dobrze oceniających własną sytuację materialną (47%).

OSOBISTE DOŚWIADCZENIA

Wzrost obaw, o to, iż samu zostanie się ofiarą przestępstwa bądź przydarzy się to komuś z bliskich, nie ma jednak – według deklaracji składanych przez respondentów – uzasadnienia w ich osobistych doświadczeniach z ostatniego okresu. Doświadczanie żadnego z przestępstw, które badamy, w stosunku do 2020 roku nie stało się częstsze. Co dziesiąty ankietowany w ciągu ostatnich pięciu lat padł ofiarą kradzieży (spadek o 1 punkt procentowy w stosunku do ubiegłorocznych deklaracji). Odsetek badanych, którym włamano się do domu, mieszkania lub jakiegokolwiek innego pomieszczenia, tak jak rok temu sięga 5%. Umyślnego zranienia lub pobicia doświadczyło w ciągu ostatnich pięciu lat 2% respondentów, a jeden na stu ankietowanych został napadnięty i obrabowany (1% – spadek deklaracji o 1 punkt procentowy w stosunku do 2020 roku). W porównaniu z ubiegłym rokiem różnice w deklaracjach ankietowanych (jednopunktowe spadki odsetków wskazań) są zatem minimalne i nieistotne ze statystycznego punktu widzenia, jeśli już zatem cokolwiek sygnalizują, to raczej spadek niż nasilenie tego typu zjawisk na przestrzeni ostatnich pięciu lat. Nie przybyło też badanych, którzy deklarowaliby, iż padli ofiarą innych niż wymienione w pytaniu przestępstw – takich jak np. wyłudzenia, oszustwa internetowe, mobbing czy ataki agresji. Tak jak rok temu, do tej grupy zalicza się obecnie czterech na stu respondentów (4%).

TABELA 3

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji:	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)										
	VI '99	VI '00	IV '02	IV '03	III '04	III '05	X '05	IV '06	IV '07	IV '09	IV '10
– ukradziono Panu(i) coś	22	19	31	28	29	23	22	26	20	16	19
– dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	8	17	14	17	13	11	16	11	10	10
– został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	4	3	5	6	4	5	4	6	5	4	3
– został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)	4	4	5	5	7	4	3	6	4	3	4
– stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	5	7	4	6	5	3	6	5	5	4

TABELA 3 cd.

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji:	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)										
	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18	IV '19	VI '20	V '21
– ukradziono Panu(i) coś	18	17	15	16	17	12	14	15	11	11	10
– dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	9	8	8	10	7	7	7	6	5	5
– został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	3	4	2	3	4	3	3	3	3	2	2
– został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)	2	4	3	3	2	2	2	3	1	2	1
– stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	4	5	6	5	4	4	4	3	4	4

Relatywnie najczęściej ofiarą któregoś z przestępstw padali mieszkańcy największych aglomeracji, liczących ponad 500 tys. mieszkańców – 28% z nich zadeklarowało doświadczenie przynajmniej jednego rodzaju przestępstwa. Częściej byli to ponadto uczniowie i studenci (40%) lub osoby bezrobotne (33%). Nieco rzadziej ofiarami przestępstw, według własnych deklaracji, byli respondenci w ogóle nieuczestniczący w praktykach religijnych (25%), o najwyższych dochodach *per capita* w rodzinie – powyżej 3000 zł (23%), pracujący na własny rachunek (22%), a także przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem (21%) oraz respondenci deklarujący lewicowe poglądy polityczne (20%).

Choć zdecydowana większość badanych uważa Polskę za kraj, w którym żyje się bezpiecznie, to jednak po ubiegłorocznym niewielkim pogorszeniu się ocen, w tym roku po raz kolejny obserwujemy niewielki spadek odsetka respondentów, w ocenie których Polska jest krajem bezpiecznym. Dotyczy to jednak wyłącznie poziomu ogólnokrajowego – oceny badanych w kwestii poczucia bezpieczeństwa w ich miejscu zamieszkania pozostają stabilne: w najbliższej okolicy Polacy niemal powszechnie czują się bezpiecznie. Gorsze oceny stanu bezpieczeństwa w skali kraju znajdują odbicie we wzroście obaw przed przestępczością, w tym szczególnie obaw przed zagrożeniami dotyczącymi najbliższych. Obecnie, odwrotnie niż jeszcze przed rokiem, ponad połowa Polaków boi się, że ktoś z najbliższej rodziny może stać się ofiarą jakiejś niegodziwości, zaś tylko mniejsza część nie żywi takich obaw. Co ciekawe, wzrost obaw, o to, iż samu stanie się ofiarą przestępstwa bądź przydarzy się to komuś z bliskich, nie ma uzasadnienia w osobistych doświadczeniach badanych z ostatniego okresu.

Opracowała
Agnieszka Cybulska